

Список використаних джерел:

1. Малютін О.К., Портфельне інвестування в умовах розвитку фінансового ринку України: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08 / Сумський національний аграрний університет. 200. 19 с.
2. Hamilton, J. D. Time Series Analysis [Text] / J. D. Hamilton. Princeton University Press, 1994. 816 p.

УДК: 338.43:316.422

Вовк М.С., аспірант спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Бугір Р.П., аспірант спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(ІВНЗ «Європейський університет», м. Київ, Україна)

МОДЕЛІ ФІСКАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

В умовах військових дій в Україні домінує поєднання двох узагальнених моделей фінансового регулювання економіки держави (рис.1): реактивна модель та стратегічно орієнтована модель.

РЕАКТИВНА МОДЕЛЬ	СТРАТЕГІЧНО ОРІЄНТОВАНА МОДЕЛЬ
фіскальні механізми ринкової економіки не спрацьовують, держава в особі уряду активно застосовує ручні фіскальні механізми економічного регулювання. Зазначена модель добре працює лише в умовах значного психологічного шоку, адаптації до реалій воєнної економіки бізнесу та населення, де властиве переважання базових потреб у поведінці населення та бізнесу.	передбачає превентивні фіскальні заходи та дії, що доповнюють тимчасові недосконалості ринкового механізму навіть за умови його порівняно нормального функціонування. Запровадження зазначеної моделі закріплює за урядом легітимну роль щодо розробки та реалізації спеціальної фіскальної політики, при якій суб'єкти бізнесу і держава спільно беруть на себе відповідальність за можливості збереження фіскального потенціалу держави у період війни та результати стратегічно орієнтованого економічного розвитку країни у після воєнний період.

Рисунок 1 – Моделі фінансового регулювання економіки держави в умовах військового конфлікту

Імплементация заходів фіскальної підтримки бізнесу у національній системі господарювання, що функціонує у воєнній економіці, має базуватись на узгодженості положень базових формальних інститутів, котрі декларують відтворювальний розвиток бізнесу в Україні.

На практиці фіскальна підтримка бізнесу реалізовується такими державними інституціями як [1,2]: ВРУ, КМУ, Міністерство фінансів України, Міністерство аграрної політики та продовольства України, Державна фіскальна служба та ін. Перш за все, вони повинні орієнтуватися на одночасне вирішення базових проблем щодо можливостей функціонування та розвитку суб'єктів в умовах війни, шляхом розробки та впровадження державою системних вибіркових фіскальних заходів. Тому, для створення збалансованих умов українського бізнесу та забезпечення їх відтворювальних процесів в умовах воєнної економіки перед державою постають пріоритетні завдання щодо запровадження заходів з фіскальної дерегуляції для макростабільності:

- практична реалізація бюджетної підтримки окремих галузей національної економіки та регіонів, що характеризуються галузевою специфікою;
- забезпечення фінансової стабільності вітчизняного бізнесу через зниження фіскального навантаження;
- створення умов для збалансованості державних фінансів з реальними можливостями воєнної економіки;
- зменшення втручання фіскальних органів у виробничо-господарську діяльність суб'єктів бізнесу;

- створення сприятливих умов для започаткування нового бізнесу, що виступатиме донором майбутніх надходжень до державного бюджету;
- зниження адміністративних бар'єрів для активізації бізнесу тощо.

Для підтримки бізнесу за допомогою фіскальних інструментів та реалізації концепції стратегічного розвитку бізнесу у повоєнній економіці слід визначити перелік компонентів фіскальної підтримки (табл.1): інституційний; організаційний; фінансово-економічний; нормативно-правовий.

Таблиця 1

Характеристика компонентів фіскальної підтримки бізнесу

Компоненти	Характеристика
Інституційний	Сукупність інституційних заходів, важелів та стимулів, котрі спрямовані на забезпечення ефективного функціонування механізму
Організаційний	Сукупність процедур та правил щодо забезпечення формування та функціонування інституцій (суб'єктів) та учасників фіскальної політики держави.
Фінансово-економічний	Сукупність дій та напрямків щодо забезпечення застосування фінансово-економічних важелів та створення умов та можливостей для суб'єктів бізнесу скористатися фіскальними пільгами та перевагами спеціальної системи оподаткування на період воєнного стану та післявоєнний період.
Нормативно-правовий	Забезпечує формування нормативно-правової бази, що містить конкретні фіскальні механізми та інструментарій за допомогою котрих реалізується вплив держави на збереження виробничо-господарської діяльності суб'єктів бізнесу та можливостей їх активізації у період повоєнної економіки.

Фіскальна політика, що декларується сьогодні урядом, представляє собою застосування широкого спектру селективних заходів щодо підтримки та адаптації бізнесу в умовах війни та можливостей відновлення масштабів діяльності у післявоєнний період. Серед зазначених нижче інструментів варто виокремити ряд таких, що пов'язані із стягнення податків, формування спеціальних режимів оподаткування, податкових пільг та стимулів для бізнесу; здійснення державних видатків, котрі спрямовані на зростання реального ВВП України, забезпечення зайнятості населення, регулювання та стримування інфляційних процесів, формування рівноваги платіжного балансу держави тощо.

Список використаних джерел:

1. Гошовська О. В. Тревого О. І. Механізми публічного управління для відновлення військової економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. №38. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1281/1235>
2. Дикань В.В., Фролова Н. Л. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. №38. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1309/1263>
3. Виклюк М. І. Інституційно-правові засади формування моделі податкової безпеки держави. III Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. «Актуальні проблеми, пріоритетні напрями та стратегії розвитку України» (Київ, 13 жовт. 2021 р.). 2021. С. 1057-1061.

УДК 334.02

Корицька О. І., к.е.н., асистентка кафедри теоретичної та прикладної економіки
Вахняк О. В. студентка спеціальності 073 Менеджмент
(Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна)

ЯК АДАПТУЄТЬСЯ МАЛІЙ БІЗНЕС ПІД ЧАС ВІЙНИ

Розпочата російською федерацією повномасштабна війна завдала значних збитків українській економіці загалом та приватному бізнесу зокрема. Незважаючи на ці